

โรคไข้ดำแดง (Scarlet fever)

โรคไข้ดำแดง เป็นโรคติดต่อที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย สเตรปโตคอคคัสชนิดเอ (*Streptococcus* Group A) พบได้บ่อย ในลำคอ หรือผิวหนัง ผู้ป่วยส่วนใหญ่มักมีอาการไม่รุนแรง ได้แก่ เจ็บคอ ปวดศีรษะ และไข้ มีผื่นละเอียดสีแดงตามร่างกายสัมผัส แล้วมีลักษณะสากคล้ายกระดาษทราย ลิ้นบวมแดง (Strawberry tongue) ต่อม้ำลายเหนียวโต แต่อาจเกิดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรง ขึ้นหากเกิดการติดเชื้อในกระดูและข้อ หรือปอด และอาจติดเชื้อ ในกระแสเลือด จนเสียชีวิตได้⁽¹⁾

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 - 2557 (ค.ศ. 2010 - 2014) อัตราป่วยด้วยโรคไข้ดำแดง ที่ได้รับรายงานลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ในปี พ.ศ. 2558 อัตราป่วย 2.27 ต่อประชากรแสนคน ซึ่งเพิ่มขึ้น 1 เท่า จากปี พ.ศ. 2557 อัตราป่วย 1.08 ต่อประชากรแสนคน (รูปที่ 1)

ปี พ.ศ. 2558 รายงานโรคไข้ดำแดง จำนวน 1,484 ราย จาก 61 จังหวัด อัตราป่วย 2.27 ต่อประชากรแสนคน ไม่พบผู้ป่วย เสียชีวิต ส่วนใหญ่ผู้ป่วยแต่ละเดือนมากกว่าค่าเฉลี่ย 5 ปี ย้อนหลัง และพบสูงสุดช่วงเดือนมิถุนายน - สิงหาคม (รูปที่ 2)

ภาคเหนือ มีอัตราป่วยสูงสุด 3.92 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา ได้แก่ ภาคกลาง (2.74) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (1.57) และภาคใต้ (0.64) จังหวัดที่มีอัตราป่วยต่อประชากรแสนคนสูงสุด 10 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร (13.37) ฉะเชิงเทรา (12.03) พิจิตร (10.79) ตาก (10.54) ชลบุรี (10.36) นครราชสีมา (7.73) ปราจีนบุรี (7.7) น่าน (7.31) เชียงใหม่ (6.69) และแม่ฮ่องสอน (6.13)

รายงานผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นชาวไทย ร้อยละ 97.78 อัตราส่วนเพศหญิงต่อชายเท่ากับ 1 : 1.3 รับการรักษาที่ โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป ร้อยละ 46.97 รองลงมา โรงพยาบาลชุมชน (40.43) คลินิก/รพ.เอกชน (9.64) และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (2.96) ส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยนอก ร้อยละ 86.05 และผู้ป่วยใน (13.95) อาศัยในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบล ร้อยละ 56.40 ในเขตเทศบาล (43.60) เป็นนักเรียน ร้อยละ 48.11 รองลงมา เด็กในปกครอง (46.29) รับจ้าง (2.49) และเกษตรกร (1.08)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 - 2557 กลุ่มอายุที่มีอัตราป่วยสูงสุด คือ กลุ่มอายุ 0 - 4 ปี รองลงมา 5 - 9 ปี และ 10 - 14 ปี แต่ในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) กลุ่มอายุ 5 - 9 ปี มีอัตราป่วยสูงสุด

16.15 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอายุ 0 - 4 ปี (14.1) และ 10 - 14 ปี (4.32) (รูปที่ 3) สำหรับกลุ่มอายุ 5 - 9 ปี พบว่า อายุ 5 - 6 ปี มีจำนวน 173 ราย ร้อยละ 26.7 อายุ 6 - 7 ปี 163 ราย (25.15) และ อายุ 7 - 9 ปี 312 ราย (48.15)

ปี พ.ศ. 2558 สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงานการสอบสวนการระบาดของโรคไข้ดำแดง 1 เหตุการณ์ จากจังหวัด พิจิตร ในเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน เกิดในโรงเรียนประถมศึกษา เอกชน พบผู้ป่วยรวม 150 ราย อัตราป่วย ร้อยละ 23.8 เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 129 ราย ครู 16 ราย และบุคลากรอื่น 5 ราย เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยนอก 14 ราย ผู้ป่วยใน 10 ราย ที่เหลือไม่ได้ไปโรงพยาบาล ส่งผลตรวจ เพาะเชื้อสารคัดหลั่งจากลำคอ 19 ราย พบเชื้อ *Streptococcus pyogenes* Group A จำนวน 5 ราย การควบคุมโรคให้ยา Amoxicillin แก่ผู้ป่วยทุกราย และมีมาตรการให้โรงเรียนหยุดทำการเรียนการสอน 2 สัปดาห์

สถานการณ์โรคไข้ดำแดง ในต่างประเทศ หน่วยงาน ด้านสาธารณสุขของประเทศอังกฤษได้รายงานพบว่าพบผู้ป่วย มากกว่าค่าเฉลี่ยในช่วงเวลาเดียวกัน 5 ปีย้อนหลัง ร้อยละ 89 ของผู้ป่วย เป็นกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 10 ปี ตรวจพบเชื้อ *Streptococcus pyogenes* Group A⁽²⁾ การระบาดใน ปี พ.ศ. 2558 เป็นการระบาดที่มีจำนวนผู้ป่วยสูงสุดในรอบ 50 ปี⁽³⁾

สรุปและข้อเสนอแนะ

ในปี พ.ศ. 2558 อัตราป่วยของโรคไข้ดำแดงในประเทศไทย เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 1 เท่า และมีการระบาดในโรงเรียนพบผู้ป่วย จำนวนมาก แต่ไม่พบผู้ป่วยอาการรุนแรงหรือเสียชีวิต ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็ก อายุ 0 - 14 ปี ทั้งนี้หากแพทย์ให้การวินิจฉัย ผู้ป่วยสงสัยโรคไข้ดำแดง และให้การรักษาด้วยยาปฏิชีวนะ ที่เหมาะสม จะลดความรุนแรงของโรคได้ ซึ่งกรณีการระบาดของโรคไข้ดำแดงในโรงเรียน ควรให้นักเรียนป่วยหรือผู้ต้องสงสัยโรคไข้ดำแดง หยุดเรียน เพื่อลดการแพร่โรคในโรงเรียน โดยเฉพาะชั้นอนุบาล หรือศูนย์เด็กเล็กซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการระบาดของโรค ตลอดจนให้สุศึกษาแก่ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กหลีกเลี่ยงสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วย เพื่อป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคในวงกว้างได้

หมายเหตุ *“อีดำอีแดง” หมายถึง ชื่อโรคติดต่อชนิดหนึ่ง ขึ้นเป็นผื่นสีแดงตามตัว (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542)

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค. ไข้อีดำอีแดง (Scarlet fever) (ออนไลน์). [สืบค้นวันที่ 3 กรกฎาคม 2557]. เข้าถึงได้จาก : <http://thaigcd.ddc.moph.go.th/knowledges/view/98>.

2. Public health England. Group A streptococcal infections: seasonal activity, 2014/15. Health Protection Report Vol 9 No. 23 3 July 2015 (Online). cited 12 May 2016. Available from: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/442058/hpr2315_sf-gas6.pdf

3. PRO/EDR> Streptococcus, group A , scarlet fever - UK: (England) update. Published Date: 2015-11-26 18:11:12:ArchiveNumber:20151126.3821874 (Online). cited 12 May 2016. Available from: <http://www.promedmail.org/>.

ผู้เรียบเรียง

สิริลักษณ์ รัชชีวงศ์

บรรณาธิการวิชาการ

พญ.วรรณภา หาญเชาว์วรกุล

Fig.1

Reported cases of scarlet fever per 100,000 population by year, Thailand, 2001 - 2015

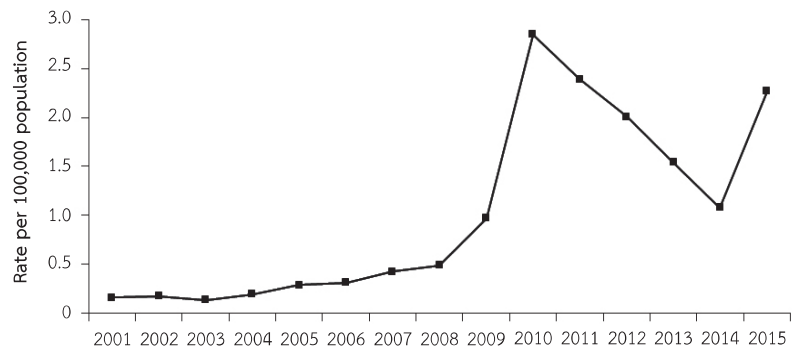

Fig.2

Reported cases of scarlet fever by month, Thailand 2014, median (2010 - 2014), 2015

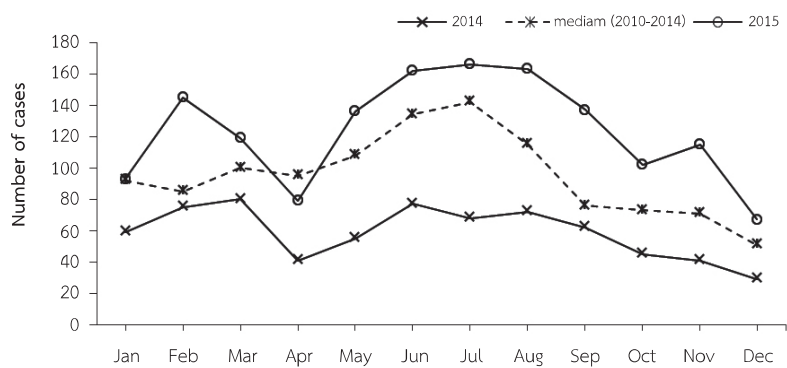

Fig.3

Reported cases of scarlet fever by age - group, Thailand, 2011 - 2015

